

совуючи ст. 69 КК України, суди зазвичай обходили думку про можливість застосування майнових покарань (штрафи призначалися лише в 1% випадків, при тому, розмір штрафу не перевищував 850 грн.). Треба підкреслити, що в нашій вибірці ми не стикнулися зі справами, у яких би обвинувачувалися особи, що є опікунами чи піклувальниками неповнолітніх потерпілих, можливо, саме тому ми не зустріли й жодного застосування додаткового покарання у виді позбавлення права займатися певною діяльністю.

Висновки. Вищенаведене дає можливість нам стверджувати, що санкції норм за злочини проти

моральності потребують перегляду не лише з точки зору засад побудови санкцій, про що вже зазначалося вище, але й з точки зору практичної доцільності вбик очевидного пом'якшення та розширення меж альтернативності санкцій, відходу від законодавчої практики обов'язкових додаткових покарань. Судова практика вже це зробила. Залишається черга за законодавством. Ця ситуація демонструє доволі рідкісне явище, коли судова практика, хоча й не без порушень правил кваліфікації та формальних правил призначення покарань, демонструє більш прогресивний і ефективний підхід, ніж законодавчий підхід до проблеми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р., № 2341-III зі змін. та доп. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131.
2. Денисова Т.А., Філей Ю.В. Кримінально-правові санкції та їх застосування за злочини проти власності: [Текст]: монографія / Т.А. Денисова, Ю.В. Філей. – Центр учбової літератури, 2008. – 176 с.
3. Гуророва Н.О. Санкції за скоєння фінансових злочинів потребують удосконалення / Н.О. Гуророва // Актуальні проблеми юридичних наук у дослідженнях учених: Додаток до журналу «Міліція України». – 2000. – № 2. – С. 21–27.
4. Семенова Н.Д. Диспозиции и санкции за преступления, связанные с насилием над личностью: дис. на соиск. уч. степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 / Наталья Дмитриевна Семенова; Кубанский государственный университет. – Краснодар, 2000. – 207 с.
5. Музика А.А., Горох О.П. Покарання та його застосування за злочини проти здоров'я населення: [Текст]: монографія / А.А. Музика, О.П. Горох. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2012. – 404 с.
6. Шаповалова О.А. Проблеми пеналізації злочинів у сфері господарської діяльності: дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 / Ольга Анатоліївна Шаповалова; Харківський національний університет внутрішніх справ. – Харків, 2012. – 249 с.
7. Кузнецов В.В. Кримінально-правова охорона громадського порядку та моральності в українському вимірі: [Текст]: монографія / В.В. Кузнецов. – К.: ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2012. – 908 с.
8. Лобов И.И. Уголовная ответственность за жестокое обращение с животными: автореф. дис. на соиск. уч. степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 / Игорь Иванович Лобов; Юридический институт МВД России. – М., 2000. – 25 с.

УДК 343.237

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗНАЧЕННЯ ФОРМ СПІВУЧАСТІ CRIMINAL LEGAL SIGNIFICANCE OF FORMS OF COMPLICITY

Орловський Р.С.,
*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального права № 1
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Кримінально-правове значення форм співучасті полягає в тому, що вони використовуються кримінальним законом у трьох аспектах. Перший – вона є конститутивною, тобто обов'язковою й основною ознакою складу злочину. Другий – співучасть є кваліфікуючою ознакою значної кількості складів злочину, передбачених в Особливій частині КК України (далі – КК), яка обтяжує кримінальну відповідальність. Третій – вона є обставиною, що обтяжує покарання.

Ключові слова: співучасть, форма співучасті, група осіб, група осіб за попередньою змовою, організована група, злочинна організація.

Уголовно-правовое значение форм соучастия заключается в том, что они используются уголовным законом в трех аспектах. Первый – оно является конститутивным, то есть обязательным и основным признаком состава преступления. Второй – соучастие является квалифицирующим признаком значительного количества составов преступления, предусмотренных в Особенной части УК Украины, котороеотягчает уголовную ответственность. Третий – оно является обстоятельством, отягчающим наказание.

Ключевые слова: соучастие, форма соучастия, группа лиц, группа лиц по предварительному сговору, организованная группа, преступная организация.

Penal value of forms of complicity is being used by criminal law in three aspects. First – is constitutive, is compulsory primary, element of the crime. Second – is a feature of large amount of crimes, which are provided for by articles of the Special Part of this Code (hereinafter – CC), as the element of a crime, that affect the treatment of the principal's actions, aggravate criminal liability. The third – a circumstance, aggravating punishment.

Key words: complicity, a form of complicity, a group of persons, a group of persons upon prior conspiracy, an organized group, a criminal organization.

Постановка проблеми. Чинний КК України, не вживаючи поняття форми співучасті й не даючи його визначення, у ст. 28 передбачає, що злочин може бути вчинено групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою або злочинною організацією. Кримінальне законодавство України надає різного значення формам співучасті.

Стан дослідження. Серед науковців вивченням цього питання займалися П.П. Андрушко, Л.В. Багрий-Шахматов, М.І. Бажанов, Ю.В. Баулін, Ф.Г. Бурчак, Б.В. Волженкін, Р.Р. Галіакбаров, П.І. Гришаєв, Н.О. Гуророва, І.М. Даньшин, Л.М. Демидова, А.І. Долгова, М.Д. Дурманов, А.П. Закалюк, О.О. Кваша, М.Й. Коржанський, Г.А. Кригер, Н.Ф. Кузнецова, І.П. Лановенко, П.С. Матишевський, М.І. Мельник, В.О. Навроцький, Г.В. Новицький, В.І. Педан, В.В. Рибачук, М.І. Хавронюк, С.С. Яценко.

Метою статті є встановлення кримінально-правового значення форм співучасті.

Виклад основного матеріалу. Форми співучасті, а саме вчинення злочину групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою або злочинною організацією, знаходять своє відображення у кримінальному законі шляхом встановлення кола осіб, які несуть кримінальну відповідальність за спільно вчинений злочин, а також через визначення правових підстав і меж кримінальної відповідальності цих осіб.

Форми співучасті використовуються у кримінальному законі у трьох аспектах:

1) є конститутивною, тобто обов'язковою й основною ознакою складу злочину (наприклад, ст. 255, 257, 260 КК);

2) є кваліфікуючою ознакою, яка обтяжує кримінальну відповідальність (наприклад, ч. 3 ст. 152, ч. 2 ст. 185, ч. 4 ст. 187 КК);

3) є обставиною, що обтяжує покарання (п. 2 ч. 1 ст. 67 КК).

Перший аспект. Аналіз Особливої частини КК свідчить про наявність норм, які передбачають відповідальність за злочини, що можуть бути вчинені лише спільними погодженими зусиллями декількох суб'єктів злочину. Наприклад, ст. 255 КК «Створення злочинної організації», ст. 257 КК «Бандитизм», ст. 258 (3) КК «Створення терористичної групи чи терористичної організації», ст. 260 КК «Створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань», ст. 293 КК «Групове порушення громадського порядку», ст. 294 КК «Масові заворушення».

Фактично, йдеться про співучасть особливого роду. «Співучасть особливого роду» як поняття чинним КК не використовується, однак добре відома наці кримінального права.

Співучасть особливого роду має місце за умови, що вчинення злочину спільними, погодженими діями кількох осіб, тобто за певної форми співучасті, передбачене нормами Особливої частини КК в якості самостійного злочину.

Для конструювання складу злочину, який вчиняється спільними погодженими діями кількох

осіб, необхідно, щоб таке посягання особливо підвищувало суспільну небезпечність і було характерним, типовим для таких посягань, крім того, необхідна наявність нового об'єкта посягання.

Особлива суспільна небезпека окремих форм співучасті проявляється через специфіку шкоди, яка спричиняється вчиненням таких злочинів.

Специфіка заподіюваної ними шкоди полягає в тому, що крім основного об'єкта посягання, для спричинення шкоди якому вони й утворюються, з'являється новий об'єкт посягання – суспільні відносини, які забезпечують безпеку багатьох інших об'єктів кримінально-правової охорони. Тобто за появи таких окремих форм співучасті порушується безпека, захищеність важливих інтересів особистості, держави й суспільства.

Найбільш суспільно небезпечною формою співучасті є злочинна організація. Кримінальне законодавство (ч. 4 ст. 28 КК) злочинну організацію визначає як стійке ієрархічне об'єднання декількох осіб (п'ять і більше), члени якого або структурні частини якого за попередньою змовою зорганізувалися для спільної діяльності з метою безпосереднього вчинення тяжких чи особливо тяжких злочинів учасниками цієї організації, або керівництва чи координації злочинної діяльності інших осіб, або забезпечення функціонування як самої злочинної організації, так і інших злочинних груп.

Слід зазначити, що відображаючи у кримінальному законі окремі форми співучасті в якості конститутивних ознак злочинів, передбачених в Особливій частині, необхідно враховувати як ступінь підвищення суспільної небезпечності таких діянь, так і типовість співучасті за їх вчинення.

Щодо кваліфікації такої співучасті, то як справедливо зазначає В.О. Навроцький, немає потреби посилатись на норми Загальної частини КК, оскільки діяльність співучасників повністю охоплюється статтею Особливої частини [1, с. 400].

Другий аспект. Чинне кримінальне законодавство України в якості кваліфікуючих ознак використовує три форми співучасті: вчинення злочину групою осіб, вчинення злочину групою осіб за попередньою змовою, вчинення злочину організованою групою.

Так, вчинення злочину групою осіб як кваліфікуюча ознака конкретного складу злочину передбачена в 14 статтях, вчинення злочину групою осіб за попередньою змовою – в 96 нормах, вчинення злочину організованою групою – в 47 статтях Особливої частини КК.

Таке широке використання вказаних кваліфікуючих ознак відповідає їх призначенню – диференціювати кримінальну відповідальність.

В якості підстави диференціації кримінальної відповідальності повинні виступати істотно підвищений або понижений характер і ступінь суспільної небезпечності злочину. Підвищення або пониження характеру і ступеня суспільної небезпечності конкретного злочину повинне істотно відрізнятися від такого ж злочину, проте вчиненого без кваліфікуючих або привілейованих ознак.

У розрізі питання, що розглядається, доцільно порівнювати характер і ступінь суспільної небезпечності злочину, вчиненого групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою, із характером та ступенем суспільної небезпечності тотожного злочину, вчиненого одноособово.

Крім того, слід зазначити, що характер та ступінь суспільної небезпечності злочину, вчиненого за різних форм співучасті, також істотно відрізняються. Для відображення групи осіб, групи осіб за попередньою змовою, організованої групи в якості кваліфікуючих ознак необхідно, щоб вони (кожна зокрема) істотно підвищували суспільну небезпечність вчиненого посягання й були типовими для певного кола злочинів.

Істотне підвищення характеру суспільної небезпечності злочинів, учинюваних за різних форм співучасті, розкривається через істотне підвищення шкідливості, під якою слід розуміти здатність спричинити зусиллями декількох суб'єктів більш істотну шкоду, яка має кримінально-правове значення.

Підвищення результативності злочину, вчиненого групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою, відбувається внаслідок психологічного фактору, а також об'єднання дій співучасників. Так, під час учинення злочину з різними формами співучасті в більшості випадків воля потерпілого спрямована на супротив, виявляється пригніченою через усвідомлення неможливості чинити опір групі осіб. За об'єднання зусиль співучасників досягти бажаного результату можна набагато швидше й ефективніше. Співучасники впевнені, що зможуть реалізувати злочинний план, приховати сліди злочину. Усе це свідчить про істотне підвищення суспільної небезпечності такого посягання.

Крім істотного підвищення суспільної небезпечності злочину, кваліфікуючі ознаки повинні бути характерні, притаманні, типові для певного кола злочинів. Тобто вчинення посягання групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою повинне бути характерним, типовим для конкретного умисного складу злочину порівняно з іншим.

Основну групу злочинів, які вчиняються групою осіб, групою осіб за попередньою змовою, організованою групою, утворюють насильницькі та корисливі посягання.

Таким чином, для відображення у кримінальному законі різних форм співучасті в якості кваліфікуючої ознаки необхідно, щоб характер та ступінь суспільної небезпечності діяння істотно змінювалися в бік підвищення, і ця ознака була характерною для цього злочину. У такий спосіб буде відображатись основне призначення кваліфікуючих ознак – диференціація кримінальної відповідальності, тобто діяльність законодавця спрямована на встановлення заходів кримінально-правового характеру, які найбільшою мірою відповідають істотній зміні характеру та ступеня суспільної небезпечності злочинів.

Загальновідомо, що одним зі способів диференціації кримінальної відповідальності є градація типового покарання, яка здійснюється за допомогою ква-

ліфікуючих ознак складу злочину. Саме тому однією з функцій кваліфікуючих ознак злочину є диференціація кримінальної відповідальності. Обумовлюється ця функція здатністю кваліфікуючих ознак відображати типову, закономірну істотну зміну характеру та ступеня суспільної небезпечності вчиненого.

Зміна меж санкцій статей із кваліфікуючими ознаками складу злочину щодо санкцій основних складів відображає зміну ступеня суспільної небезпечності вчиненого.

У науці кримінального права питанням побудови санкцій основних складів приділялася значна увага [2; 3; 4; 5, с. 144-145; 6, с. 4-10].

Щодо кваліфікованих складів, то значна кількість санкцій побудована нелогічно, а соціальна обумовленість їх застосування не є зрозумілою.

Щодо передбачення в якості кваліфікуючих ознак різних форм співучасті, то очевидно, що збільшення розміру їх санкцій у різних складах відбувається не рівномірно.

За застосування однієї й тієї ж кваліфікуючої ознаки, в якій відображається одна конкретна форма співучасті, очевидно, що такій ознаці повинно надаватися однакове значення.

У зв'язку із цим доцільно встановити єдиний підхід до застосування кваліфікуючих ознак шляхом встановлення коефіцієнтів, які однаково впливають на кратність основного і кваліфікованого складів злочину, так щоб кваліфікуюча ознака впливала на основне покарання приблизно однаково щодо всіх складів злочину або, принаймні, однорідних складів злочину.

Також необхідно, щоб покарання відповідало рівню суспільної небезпечності злочину, а за наявності кваліфікуючої ознаки будь-якої з форм співучасті, якісною характеристикою якої є істотне підвищення суспільної небезпечності, покарання повинне також істотно збільшуватися.

Законодавець досить часто під час диференціації кримінальної відповідальності використовує різні за ступенем суспільної небезпечності ознаки (група осіб, група осіб за попередньою змовою, організована група) на одному рівні, однаково посилюючи покарання за різні за ступенем суспільної небезпечності злочини. Безумовно, такий підхід не є виправданим. Застосування таких ознак повинне відповідно посилювати покарання в порівнянні з основним складом. Кваліфікуючі ознаки, які відображають різний рівень суспільної небезпечності злочину, не поглинають одна одну [4, с. 59].

В окремих складах злочину законодавець передбачає в різних кваліфікуючих ознаках різні форми співучасті – поряд із менш небезпечними більш небезпечні. Наприклад, ст. 146, 149, 185 КК та інші.

Таким чином, кваліфікуючі ознаки, в яких відображаються різні форми співучасті (група осіб, група осіб за попередньою змовою, організована група), є диференціацією кримінальної відповідальності та відображають істотне підвищення суспільної небезпечності злочину й типовий характер такого посягання.

Третій аспект. Загальні засади призначення покарання, крім ступеня суспільної небезпечності злочину й особи винного, вказують на необхідність враховувати обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання (п. 3 ч. 1 ст. 65 КК).

Відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 67 КК обставиною, яка обтяжує покарання, визнається, зокрема, вчинення злочину групою осіб за попередньою змовою (ч. 2 або 3 ст. 28) або організованою групою.

У науці кримінального права відсутня єдність думок щодо юридичної природи обставин, які обтяжують покарання, і, як наслідок, їх значення.

Одні автори вважають, що ці обставини впливають на ступінь вини [7, с. 135-136], інші вказують, що вони впливають на суспільну небезпечність злочину [8, с. 19; 9, с. 68-69; 10, с. 177]. Треті вважають, що обставини, які обтяжують покарання, впливають лише на призначення покарання, тобто лише обтяжують його [11, с. 90-91; 12, с. 167-168].

Очевидно, що обставини, які обтяжують покарання, впливають лише на призначення покарання, його вид та розмір. При цьому ці обставини, як свого часу зазначав В.І. Ткаченко [13, с. 10-11], беруться до уваги під час призначення в межах санкції більш суворого покарання. Це обумовлене тим, що обставини, які обтяжують покарання, є різновидом індивідуалізації покарання. Індивідуалізація покарання здійснюється для того, щоб правильно обрати із запропонованих у санкції законодавцем покарань те покарання, яке відповідає характеру та ступеню суспільної небезпечності вчиненого злочину. Саме у виборі покарання, в бік його суворості, і проявляється його індивідуалізація. Підставами такої індивідуалізації є характер та ступінь суспільної небезпечності вчиненого злочину. Чим вища суспільна небезпечність вчиненого злочину, тим більш суворе покарання повинно бути призначено.

Таким чином, обставини, що обтяжують покарання, впливають лише на вид та розмір покарання, змінюючи його в більш суворий бік.

Безумовно, ці обставини необхідно відрізнити від кваліфікуючих ознак, що впливають на суспільну небезпечність злочину та є засобом диференціації кримінальної відповідальності. Законодавець, формулюючи норми із кваліфікуючими ознаками, виходить із того, що саме ці ознаки істотно впливають на ступінь суспільної небезпечності злочину, у зв'язку з чим і встановлює певні межі його караності.

Отже, обставини, що обтяжують покарання, є засобами його індивідуалізації та впливають на його вид і розмір.

Закріплення в КК вчинення злочину за попередньою змовою групою осіб або організованою групою в якості обставини, що обтяжує покарання, свідчить про підвищену суспільну небезпечність діянь, вчинюваних групою осіб за попередньою змовою або організованою групою, і є характерним, типовим для всіх або більшості умисних злочинів.

Однак, на наш погляд, цього не достатньо. В якості обставини, що обтяжує покарання, законодавець належить визнавати не лише вчинення злочину

за попередньою змовою групою осіб або організованою групою, а й учинення злочину групою осіб без попередньої змови та вчинення злочину злочинною організацією.

Виправданам у цьому контексті вбачається доповідь інших країн. Зокрема, відповідно до п. в ч. 1 ст. 63 КК РФ [14] обставиною, що обтяжує покарання, визнається вчинення злочину у складі групи осіб, групи осіб за попередньою змовою, організованою групою чи злочинною організацією. Перелік у законі всіх форм співучасті в якості обставини, що обтяжує покарання, свідчив би про те, що вчинення будь-якого умисного злочину спільними зусиллями декількох суб'єктів злочину в будь-якій формі є більш небезпечним посяганням, здатним заподіяти більш істотної шкоди, порівняно зі вчиненням тотожного злочину одноособово.

Вчинення злочину за попередньою змовою групою осіб або організованою групою завжди підвищує суспільну небезпечність вчиненого злочину. Це пов'язано з тим, що за об'єднання зусиль збільшується ефективність будь-якої діяльності, в тому числі і злочинної. Причому ефективність збільшується не лише за безпосередньої участі у вчиненні злочину, але й за виконання функцій організатора, підбурювача та пособника.

Пленум Верховного Суду України в абз. 2 п. 2 постанови «Про практику призначення судами кримінального покарання» від 24 жовтня 2003 р. № 7 [15] наголошує, що судам належить обговорювати питання про призначення передбаченого законом більш суворого покарання особам, які вчинили злочин у складі організованих груп, чи за більш складних форм співучасті (якщо ці обставини не є кваліфікуючими ознаками).

Слід зазначити, що ролі співучасників під час учинення злочину за попередньою змовою групою осіб та організованою групою можуть бути різними. Саме тому за різних ролей співучасників їх покарання повинне бути індивідуалізоване відповідно до виконуваної ними ролі.

Відповідно до ч. 4 ст. 68 КК суд під час призначення покарання за злочин, учинений у співучасті, повинен враховувати характер та ступінь участі кожного зі співучасників у вчиненні злочину. У зв'язку із цим щодо діяльності конкретного співучасника (виконавця, організатора, підбурювача чи пособника) необхідно зазначити, що характер його участі в усіх випадках однаковий, ступінь же участі в кожному випадку є різним. Саме тому характер участі співучасника у злочині постає лише певним орієнтиром для визначення міри покарання. Остаточо ж покарання має обиратися судом з урахуванням ступеня участі у злочині, який характеризується обсягом діяльності співучасника під час здійснення своєї ролі [16, с. 46-47]. Таким положенням законодавець підкреслює важливість виконуваної співучасником ролі для індивідуалізації покарання. Саме індивідуалізація покарання дозволяє за однакові злочини обирати кожному зі співучасників як однакові, так і різні за видом та розміром покарання.

Таким чином, вчинення злочину за попередньою змовою групою осіб або організованою групою відомо в законі в якості обставини, що підвищує суспільну небезпечність діяння для більшості умисних складів злочину, передбачених Особливою частиною КК, і є засобом індивідуалізації покарання.

Висновки. Таким чином, КК використовує різні форми співучасті в якості конститутивних ознак окремих складів злочину, передбачених Особливою частиною, для диференціації кримінальної відповідальності, а також індивідуалізації покарання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Українське кримінальне право. Загальна частина : підручник [текст] / за ред. В.О. Навроцького. – К. : Юрінком Інтер, 2013. – 712 с.
2. Козаченко І.Я. Санкції за проступлення проти життя і здоров'я: обумовленість, структура, функції, види [текст] / І.Я. Козаченко ; под ред. М.І. Ковалєва. – Томск : Изд-во Томск. ун-та, 1987. – 232 с.
3. Козлов А.П. Уголовно-правовые санкции. Проблемы построения, классификации и измерения [текст] / А.П. Козлов. – Красноярск : Изд-во Краснояр. ун-та, 1989. – 171 с.
4. Козлов А.П. Система санкций в уголовном праве [текст] / А.П. Козлов. – Красноярск : Изд-во Краснояр. ун-та, 1991. – 120 с.
5. Ковалев М.И. О технике уголовного законодательства [текст] / М.И. Ковалев // Правоведение. – 1962. – № 3. – С. 142–146.
6. Ковалев М.И. Роль законодательной техники в конструировании уголовного законодательства [текст] / М.И. Ковалев // Вопросы совершенствования уголовно-правовых норм на современном этапе. – Свердловск, 1986. – С. 4–10.
7. Курс советского уголовного права [текст] : в 6 т. / Под. ред. А.А. Пионтковского, П.С. Ромашкина, В.М. Чхиквадзе. – М. : Изд-во «Наука», 1970. – Т. 2. – 515 с.
8. Кригер Г.Л. Общие начала назначения наказания [текст] / Г.Л. Кригер // Советская юстиция. – М. : Юридическая литература, 1980. – № 1. – С. 18–20.
9. Кругликов Л.Л. Смягчающие и отягчающие обстоятельства в советском уголовном праве. Часть особенная : учеб. пособие [текст] / Л.Л. Кругликов ; под общ. ред. Е.А. Фролова. – Ярославль : Изд-во Яросл. ун-та, 1979. – 90 с.
10. Советское уголовное право. Общая и особенная части : учебник [текст] / под ред. Н.И. Загородникова. – М. : Юридическая литература, 1975. – 568 с.
11. Кузнецова Н.Ф., Куринов Б.А. Отягчающие и смягчающие обстоятельства, учитываемые при определении меры наказания [текст] / Н.Ф. Кузнецова, Б.А. Куринов // Применение наказания по советскому уголовному праву. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1958. – С. 92–150.
12. Становский М.И. Назначение наказания [текст] / М.И. Становский. – СПб. : Изд-во «Юридический центр Пресс», 1999. – 480 с.
13. Ткаченко В.И. Общие начала назначения наказания [текст] / В.И. Ткаченко // Российская юстиция. – 1999. – № 1. – С. 10–11.
14. Уголовный кодекс Российской Федерации [текст] : с измен. и доп. на 25 июня 2013 г. – М. : Эксмо, 2013. – 192 с.
15. Про практику призначення судами кримінального покарання : постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 р. № 7 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-03>.
16. Тютюгін В.І., Ус О.В. Призначення покарання за незакінчений злочин та за злочин, вчинений у співучасті [текст] / В.І. Тютюгін, О.В. Ус // Питання боротьби зі злочинністю. – 2010. – Вип. 19. – С. 36–47.

УДК 342.11.2

АНТИНАРКОТИЧНЕ ЗАКОНОДАВСТВО В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ СЛОВАЧЧИНИ

ANTIDRUG LEGISLATION IN CRIMINAL LAW OF SLOVAKIA

Писар С.,

*доктор юридичних наук
факультету права Янка Ясіньського,
Висока школа (м. Сладковічево, Словацька Республіка)*

Автор досліджує особливості правового регулювання антинаркотичної діяльності. Наводяться практичні елементи застосування антинаркотичного законодавства в кримінальному праві Словацької республіки.

Ключові слова: незаконний обіг наркотиків, зловживання наркотиками, наркотична злочинність.

Автор исследует особенности правового регулирования антинаркотической деятельности. Приводятся практические элементы применения антинаркотического законодательства в уголовном праве Словацкой республики.

Ключевые слова: незаконный оборот наркотиков, злоупотребление наркотиками, наркотическая преступность.

The author examines the peculiarities of legal regulation of drug activity. We give practical elements use anti-drug legislation in the criminal law of the Slovak Republic.

Key words: drug trafficking, drug abuse, drug crime.